

Nr 111

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa frågor rörande rektorstjänsterna inom skolväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I propositionen nr 85 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 17 februari 1961, föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen i propositionen förordade grunder för bestämmande i vissa fall av rektorernas arbetsområde och åligganden samt för fastställande av rektors avlöningsgrupp och av antalet rektorstjänster vid det obligatoriska skolväsendet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehått två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Widén* (I: 593) och den andra inom andra kammaren av herr *Helén* (II: 716), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala som riksdagens mening 1) dels att samtliga skolledare i sådana avvecklingskommuner å vilka § 127, 3 mom., folkskolestadgan är tillämplig bör beredas fortsatt tjänstgöring under återstoden av sin tjänstgöringstid i sin nuvarande hemortskommun och att Kungl. Maj:t av denna anledning efter framställning från respektive myndighet bör besluta om en utökning av antalet rektorstjänster i dessa kommuner, dels ock att rektorstjänst på därom av kommunen eller skolöverstyrelsen gjord framställning må kunna inrättas även i fall som ligger utom ramen för bestämmelserna i § 127, 3 mom., folkskolestadgan, samt 2) att en reglering företas av frågorna om rektorernas förordnandepension och flyttningersättning i samband med realskolornas avveckling enligt ovan anförda riktlinjer.

Beträffande motiveringen för motionsyrkandena får utskottet hänvisa till motionen II: 716.

Av statsrådsprotokollet framgår bland annat följande.

Skolöverstyrelsen har förklarat sig ämna avkorta förordnandena för rektorer vid sådana skolor som blir avvecklade i samband med enhetsskolans genomförande. Beträffande skolor, för vilka beslut om avveckling fattats då förordnandet skall meddelas, skulle förordnandet avse tiden till dess avvecklingen helt genomförts och i övriga fall avkortas att gälla till och med

utgången av juni 1966. Vidare ämnar skolöverstyrelsen i kommuner med avvecklingsskola avkorta förordnandena för rektorerna vid det obligatoriska skolväsendet på motsvarande sätt, dock endast i de fall, där inte samtliga nu anställda rektorer efter avvecklingen kan beräknas få fortsatt förordnande inom kommunen.

För att öka möjligheterna att placera eventuellt övertaliga rektorer har skolöverstyrelsen föreslagit att, förutom vederbörande kommun, också överstyrelsen ges befogenhet att göra framställning till Kungl. Maj:t om överflyttning av rektor vid realskola, som är under avveckling, till nyinrättad eller eljest ledig rektorstjänst vid det obligatoriska skolväsendet utan att tjänsten ledigförklaras samt om viss ökning av antalet skolledare enligt 127 § folkskolestadgan.

Departementschefen anser, att det av skolöverstyrelsen föreslagna förfarandet med avkortade förordnanden i vissa fall är det lämpligaste sättet att åstadkomma smidig anpassning till de förutsebara skolorganisatoriska förändringarna. *Departementschefen* understryker angelägenheten av att alla möjligheter att finna placering för de avvecklade skolornas rektorer på andra skolledartjänster tillvaratages. *Departementschefen* förutsätter, att skolöverstyrelsen kommer att bevaka utvecklingen på området och följa de enskilda fallen. Det synes också *departementschefen* lämpligt, att överstyrelsen utrustas med den föreslagna initiativrätten, och överstyrelsen bör därjämte, när så befinner påkallat, vidtaga eller hos Kungl. Maj:t föreslå de ytterligare åtgärder som kan behövas för att tillgodose de här berörda intressena.

I propositionen föreslås vidare för de fall, då försöksskolas högstadium samorganiserar med skola under avveckling eller med statligt gymnasium och en rektor utses att leda hela skolenheten, vissa jämkningar i det poängberäkningssystem, som ligger till grund för fastställande av avlöningsgrupp för rektorerna och av antalet rektorstjänster vid det obligatoriska skolväsendet. I anslutning härtill föreslås bland annat att rektorerna åläggas skyldighet att fullgöra rektorsgöromål vid annan skolform än den där tjänsten är placerad.

Utskottet delar *departementschefens* uppfattning därom, att det av skolöverstyrelsen skisserade förfarandet med avkortade förordnanden i vissa fall för sådana rektorer som beröres av realskolors och motsvarande läroanstalters avveckling i samband med enhetsskolans genomförande är det lämpligaste sättet att åstadkomma en smidig anpassning till de skolorganisatoriska förändringarna. *Departementschefen* har i sammanhang härmed understrukit angelägenheten av att alla möjligheter att finna placering för dessa rektorer på andra skolledartjänster tillvaratages och förutsatt, att skolöverstyrelsen kommer att bevaka utvecklingen på området och följa de enskilda fallen.

Utskottet, som förutsätter, att Kungl. Maj:t och skolöverstyrelsen tar skäligen personlig hänsyn i de enskilda fallen vid omorganisationen, är icke berett att tillstyrka bifall till de i motionerna I: 593 och II: 716 gjorda yrkandena. I detta sammanhang vill utskottet, som biträder de i förevarande proposition framlagda förslagen, erinra om dels det bemyndigande Kungl. Maj:t erhöll av 1959 års riksdag att på framställning av kommun besluta om överflyttning av rektor vid realskola, som är under avveckling, till nyinrättad eller eljest ledig rektorstjänst vid det allmänna skolväsendet utan att tjänsten ledigförklaras, dels ock gällande bestämmelser om flyttningssättning, enligt vilka rektor vid frånträdande av förordnande i fall, varom här är fråga, synes äga rätt till sådan ersättning.

Vad departementschefen i övrigt i propositionen anfört och förordat har icke givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må godkänna av departementschefen förordade grunder för bestämmande i vissa fall av rektorernas arbetsområde och åligganden samt för fastställande av rektors avlöningsgrupp och av antalet rektorstjänster vid det obligatoriska skolväsendet;

II. att motionerna I: 593 och II: 716 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 maj 1961

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÅNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 110; dock att herr Källqvist deltagit i stället för herr Edström.

Reservationer

- 1) av herr *Källqvist*
 - 2) av herr *Widén*.
-